

Posudek vedoucí práce diplomovou práci Adély Kuldové Komunikační vzorce během konfliktu u romantických párů s úzkostnou attachmentovou vazbou

Práce představuje kvalitativní studii partnerské komunikace ve spojitosti s úzkostným připoutáním partnerů. Jejím cílem je popsat nové komunikační vzorce, nebo důležité momenty v komunikaci párů, kde jsou oba partneři nebo jeden z partnerů úzkostně připoutáni a párů, kde mají oba partneři nízké skóre attachmentové úzkostnosti. V literatuře jsou dosud popsány komunikační vzorce požadavek-ústup (demand-withdraw), cyklení negativity a kompromisní styl, tato práce má za cíl pokusit se obohatit seznam vzorců o případné nové, specifické pro úzkostná partnerství, případně doplnit podrobnější popis těchto komunikačních vzorců u jednotlivých skupin.

Adéla měla možnost se s projektem seznámit před započítím samotného řešení diplomové práce v podobě krátkého částečného angažmá na mém grantu, ačkoli přímo nesbírala data, se kterými v diplomové práci pracovala. Pro účely práce jsme se domluvíly na způsobu výběru vzorku pro Adélinu diplomovou práci, který vyústil v 24 zpracovaných „partnerských dramát“. Jejím zadání následně spočívalo v kvalitativní analýze těchto předzpracovaných (okódovaných) „dramát“. Během ní však používala nejen nakódované přepisy, ale i původní videa, která jí sloužila jako zdroj informací o neverbální komunikaci. Adéla pracovala na svém projektu velmi samostatně, místy trochu až příliš. Na druhou stranu postupovala velmi systematicky a zodpovědně, po krůčcích, kdy se snažila sama pro sebe si dobře ujasnit, jak má dále postupovat, na základě konzultací se mnou, ale především samostatného studia teorie a metodologické literatury.

Práce je poměrně obsáhlá, jak v části teoretické, tak empirické. Teoretická práce není úplně přesvědčivá na svém začátku, ale postupně se výrazně zlepšuje a nakonec perfektně připravuje čtenáře na empirickou část. Několik úvodních kapitol by práce mohla velmi dobře postrádat (např. neurobiologické části), protože nemají ani úplně jasnou vazbu k tématu empirické části, ani nejsou psané s úplně dobrým rozhledem. Navíc je text místy lehce nedotažený po stránce stylistické, gramatické a formální. Například nepoužívala bych trpnou variantu „je předpokládáno“, pojmy „neuronální“ nebo „neuronové“ má tendenci používat ve smyslu „neurální“ nebo „nervové“. Sociální darwinismus není „Darwinova sociálně evoluční teorie“, jelikož nepochází od Darwina (str. 27). Nemí také vhodné uvádět celé názvy studií do teorie. Dál ale v částech, které se věnují úzkostnému připoutání a konfliktní komunikaci v partnerství, představuje Adéla velmi důkladnou a precizní rešerši dosavadních prací na toto téma.

Metodologická část práce je zdařilá, systematická a dobře srozumitelná. Velmi pěkně je vysvětlený výběr vzorku a celý kontext výzkumu, včetně všech následných procesů kódování, kategorizace a hledání vzorců v textu partnerských dramát. Snad jen pozapomněla na bližší informace o participantech, např. věk a vzdělání párů, etické aspekty by se hodily před výsledky a postup kategorizace není úplně přesný, ale celkově má metodologická část vysokou úroveň.

Ve výsledkové části Adéla prezentuje několik komunikačních vzorců, které se jí podařilo v datech vysledovat. Myslím, že se jí opravdu podařilo najít a pojmenovat důležité jevy, které v literatuře nejsou dosud popsány. Výsledky jsou podávány systematicky, srozumitelně a dobře podpořeny daty. Jsou také interpretovány v kontextu předchozích výzkumů a poměrně trefně. Malinko mi zde chybí úvodní i závěrečné shrnutí – například v úvodu přehled o tom, kolik jakých strategií se kde vyskytlo, jak dobře se hledaly atd. V závěru zase úvaha o tom, jaký obrázek strategie celkově podávají o jednotlivých skupinách párů. Čtenář si pak není jistý, jestli má zcela komplexní obrázek o komunikaci daného vzorku. Například by mě zajímalo, zda se v dramatech objevovaly již dříve popsány komunikační vzorce i v jejich původní podobě, nebo pouze v oné pozměněné podobě, kterou Adéla popisuje. Dále zda se objevovaly popsány vzorce jen ve skupinách partnerů, ve kterých jsou popsány

v práci. Neboli kupříkladu zda Vyrůstající agrese je jediným případem cyklení negativity a byla zaznamenána pouze ve skupině úzkostných partnerů. Nebo zda Jde to i jinak bylo jediným případem kompromisního vzorce a vyskytuje se jen u partnerů s nízkou úrovní úzkostnosti. A konečně jestli je to tak, že Pojdme se vystřídat, tedy forma demand-withdraw, kdy se partneři střídají v obou rolích, je specifická pro úzkostné páry, zatímco jiná forma demand-withdraw, kdy jeden partner odvádí pozornost, pojmenovaná Změňme téma, je specifická pro partnery s nízkou úzkostností. Zajímalo by mě také, proč Adéla považuje komunikační vzorek Nemanipuluj se mnou za negativní. Jeho empatická část rozhodně negativní není a je otázka, zda máme považovat za negativní jeho manipulativní část. Představuje možná spíš určitý nátlak, jak partnera dotlačit k reflexi.

S některými výsledky by se dalo trochu polemizovat, i když jde spíš o detaily a o to, že některé identifikované vzorce by bylo možné ještě vzájemně propojit či dokonce spojit. Dobré by bylo například upozornit na podobnost, případně rozdíly, mezi Ještě není konec – kdy si jedinec „rýpne“ na konci konfliktu v reakci na to, že partner ustoupí – a Nevím si rady, kdy si jedinec „rýpne“ v situaci, kdy se zdá nevyhnutelné, že musí ustoupit sám, protože partner spor vyřešil. V obou případech je takové chování typické pro úzkostné partnery, liší se ale tím, kdo spor vyhrává. Zajímalo by mě také, jak vnímá Adéla rozdíl mezi Nemanipuluj se mnou a Může to být i naopak. Obojí zdá se mi spočívá v tom, že úzkostný jedinec reaguje empatií na manipulaci. Proč se vlastně Nemanipuluj se mnou jmenuje Nemanipuluj se mnou? Nebylo by trefnější nazvat ho například Pokud mě vhodně zmanipuluješ, leccos si uvědomím?

Diskuze nejspíše trpěla malinko nedostatkem času a chybějící konzultací se mnou jako vedoucí práce. Více by se dalo zauvažovat například nad tím, jaký význam nalezené komunikační strategie mají, zda přináší nějaký podstatný moment navíc oproti tomu, co se již o komunikaci úzkostných párů vědělo. Stálo by také za to zamyslet se nad limity práce nebo náčrtem nějakého navazujícího výzkumu. Věřím, že kdyby měla Adéla o něco víc času, tak by i tuto část ještě dotáhla k dokonalosti. Ale výstupy práce dobře shrnuje a průběžně diskutuje ve světle stávajících literárních poznatků.

Celkově hodnotím práci jako velmi pečlivě a poctivě zpracovanou, odrážející spoustu samostatné práce a proto ji navrhuji hodnotit známkou výborně.

Doc. Mgr. et Mgr. Jitka Lindová, Ph.D.